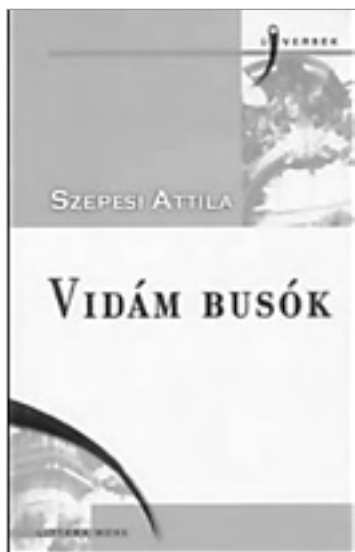

Kerék Imre

Versek - aranyfedezettel

Szepesi Attila: Vidám busók

Ámulatra méltó az a hihetetlen termékenység, az a több műfajban is remekeket termő, fegyvermezett alkotó munka, az az esztétikai igényességből jótányit sem engedő, konok szívósság, s a hibátlanul működő kvalitásérzék, mely kortársi líránkban a legkiválóbb költőink közé emeli Szepesi Attilát. Témavilága koncentrikus körök-ként mind szélesebb gyűrűket hullámoztatva bővül. Jellegze-

tes témái néha visszatérve új meg új árnyalatokkal, hangulatokkal egészülnek ki, mindemellett új meg új irányokban kísérletezik, épp ezért sohasem egyhangú, monoton hangvételű líra ez. Formai eszköztára pedig páratlan: mindent tud, amit a költészetről, a magyar nyelv titkairól tudni érdemes, líránk ritmuskincsének valamennyi lehetőségét poézisébe építi. Éppoly változatosan alkalmazza az antik görög-római stófaszerkezeteket (alkaioszi, aszklepiadészi, szapphói stófákat, a hexametert, a disztichont, stb.), mint a magyaros-hangsúlyos verselés ritmikái változatait, valamint a nyugat-európai verselés sor- és ritmusképző mintáit, netán épp a szabad vers másfajta kötöttségeit érvényesíti, olyan nagyszerű elődöktől is ösztönözve, őket tovább folytatva, mint Füst Milán vagy Kassák Lajos.

A költő legújabb kötete, a *Vidám busók* téma- és formavilágát tekintve tökéletesen szerkesztett verskötet (a manapság untig emlegetett, de érthetően máig sem definiált posztmodern blöffölmények közepette). Verseiből határozottan kirajzolódik egy mind teljesebbé váló költői világkép és eredeti életszemlélet. Szepesi nem enged semmiféle ízlésterrornak, szelíden, de eltökélten járja a maga költői útját, s megveti az újmódi esztéta-bölcsék sanda tanácsait, akik arra oktátnák a költőt, hogy: „Csúnyán kell írni, szépen könnyebb.”- mint egy régebbi négy sorosában írja. Szepesi mer szépen írni lehangelő, rútnak is mondható jelenségekről, társadalmi fonákságokról, mert tudja: a rút is megszépül, ha igazat, érvényeset és időtállót szólunk

róla, e tekintetben mesternek tekintve-folytatva Baudelaire-t, bátor közös mesterünket a poézisben, aki pl. *A dög* című versében is megtestesítette ezt a fajta törekvést és eszményt. (Szepesi csavargó-versei közt is jó néhány jellegzetes példa van erre.)

Mindezen kívül versei ihlető forrásaként merít a Bibliából (Dürer lovasai; A tékozló fiú) *A könyörtelenül múlt idő* és a történelem rontó hatalmát érzékelteti egy eltűnt magyar falu sorsában (*Kerekikál*). Nincs jelentéktelen téma számára: verset ír az ördög harapta fűről, elnyűtt pulóveréről (*A fekete pulóver*), korunk hajléktalanjairól, kukázóiról, balekjairól (*Egy csavargóra*). Humánus együttérzéssel és részvétellel fordul az élővilág eleség után kutató kis lényei felé (*Téli madarak*). Érzékletesen megeleveníti *Casanova kertjét*, tarka flórájával, faunájával. Ki kell emelnünk, hogy Szepesi verseinek tágas hátteret ad gazdag természetismerete, melynek elemeit, mozzanatait, motívumait szüntelenül beleépíti verseibe, s mellőzve minden tudálékoskodást, magától értetődő természetességgel teszi ezt, Csokonai, Fazekas, Tóth Árpád módján. Lankadatlan szenvedéllyel botanizáló, nyitott szemmel és szívvel járó-kelő utódjuk ő. Poézisének hátterében mély élet- és valóságismeret húzódik meg aranyfedezetként a versek arányosan tagolt stófáiban, mívesen megkalapált sorokban.

Mint ahogy megragadó látomást bont ki ősi, elemi realitásokból, halmozott igék dinamizmusával, hangutánzással a nagy angol költő és festő megidézése közben. Íme, egy jellemző része a versnek:

Gubbaszt a lócán, néha nagyot rikolt
a vén rézmetsző, éjszaka látnoka.
Hallja, ahogy – se arc, se szó! - fel-
zúg az idő: meredek tűzoszlop

gyúl a magasban, csillag alápereg,
folyam kiszárad, fortyog a tenger és
az angyalok kacagva szólnak:
játszik az Úr! Dadog és sikong a

vad szél, tört hangok csuklanak és avar
pörög, kő koppan, füttyög az éj, suhog
lombok között a szárny, sziszegve
árny kavargó...

(William Blake az angyalokkal társalog)

Kiemelésre méltó, hogy Szepesit gyakran készleten írásra egyes műalkotások nem pusztán merev reprodukálása, inkább sokágú megjelenítése: az általuk benne keltett gondolatok, érzelmek, az ő egyéniségéhez, vonzódásaihoz illeszkedő képek, képzetek sora. Cáfolatául mintegy annak a balvélekedésnek, miszerint ún. „másodlagos kultúrlémények” nem lehetnek a poézis tárgyai. (Vastag kötet telne

meg olyan versekkel – jelent már meg ilyen nem is egy –, melyeket szerzőik egy-egy rokoninak érzett műalkotás örvén írtak vagy alkotójukhoz szóltak szuverén módon, vonzódásukat sem titkolva.) A fentebb már említett *Dürer lovasai* című költemény a bibliai Apokalipszis hatalmas sodrását, elementáris pusztítását érzékelteti vízionárius erővel és plaszticitással. Szepesi költészetének ezekhez hasonló korábbi kezdeményei folytatódnak itt (*Éjszakai meseház, Ördöglátó, Boszorkányszombat, Goya-capricció*). Hadd említsem itt egyik régiebb, számomra legemlékezetesebb darabját: a *Brueghel: Ikarosz* címűt. Ennek olvas-tán talán sejtheti az olvasó, hogy miért tartom remeknek ezt a verset. Valóságérzék és költői intuíció együttes jelenlétét érzem ebben, akárcsak ezekben az újakban.

A továbbiakban megidézi a költő a számára kedves költő, író mestereket, többször is környezetük tárgyias elemeiből merítve, közvetetten, mégis szubjektív azonosulással (*Hölderlin éjszakája; Kafka Prágában*). Levélfélét ír Wimbledon-ba Határ Győzőnek, a „mágus mesternek és titkos atyának”. Egyik fő példaképének, Rilkének Muzot-beli magányát mikrorealizmussal, hangulatfestő elevenséggel érzékelteti meg, egyúttal a kései utód tiszteletével és vonzódásával (*Vendég vendége*).

Szepesi Attilának elég, ha ránéz valamire alaposan, az benne nyomban költészetté válik. Jeles példája ennek a *Kőbányai bolhapiac* hexameteres opusza is, mely csupa

eleven élet, mozgás, dinamizmus és tülekedés s végül szinte költői mítosz kerekedik a látványból, korunk hétköznapjainak mítosza.

Gyermekkori emlékképekből fakad az anakreoni jambusokban írt, nosztalgikus múltidézőssel, aranyló derűvel megformált *Sárokhegyi lagzi*. Sok-sok mellékösvényt érintve, a költő itt ismét, mint annyiszor, visszakanyarodik a felnevelő és útrabocsátó tájhoz: szülőföldjéhez, melyből mindmáig erőt, kedvet merít a folytatáshoz.

Végül említsük meg: a költő könyveinek sorában ez a mostani végsőig letisztult hangnemben szól, s ez a letisztultság egyben érettséget, további egyszerűsödést, klasszicizálódást jelent, mely korábbi köteteire is jellemző volt, íze azonban mára forrtak ki a maguk teljességében. Összegezésként leszűrhetjük, hogy Szepesi Attila a magyar és világlíra hagyományainak szintézisére törekszik, ugyanakkor formateremtő és bátran kísérletező költő. Hangneme hol szubjektív-vallomásos, hol tárgyiasan szikár. Istenáldotta tehetsége mellett kiválóan képzett, felkészült, poeta doctusnak is méltán nevezhető. Új könyvét a rangos, igazi poézis ínyencein kívül minden versszerető olvasónak jó szívvel ajánlom.

(Littera Nova, 2004)

Aranyosi
Zsuzsanna
Jákob létrája,
2006.

Brylewska
Grażyna
Zászló,
2006.